

Vinkelsliper'n

Årgang 4, nummer 1

01.04.2010

Hva skjer?

11. - 12. november:
Faglig og sosial samling.
Sett av datoene, mer
info kommer senere.

Nybegynnerkurs:
Se under din region på
www.storfehelset.no

2011:
Nytt sertifiseringskurs i
Norge, mer info senere

2011:
Sverige starter opp med
1-årig utdanning, der
nybegynnere går 2-3
ukers kurs. Deretter er
de med erfarne klauv-
skjærer noen måneder
før de tar eksamen.

I dette nummeret:

Hva skjer?	1
Nytt nummer av medlemsbladet	1
Aktuelt om klauvskjæring	1
Hva har skjedd?	1
Fotråteprosjekt	2
Presentasjon av Maren Knappe- Poindecker	2
Vi presenterer medlemmer	3
Fra praksis: Tak over arbeids- plassen	3
Status innrappor- tering Helsekort klauv	4

Nytt nummer av medlemsbladet

Her kommer årets første utgave av Vinkelsliper'n, medlemsbladet til Norsk Klauvskjærerlag (NoKL). I denne utgaven kan du lese om fotråte og et nytt forskningsprosjekt om fotråte. Du får informasjon om kurs og arrangementer, gode, praktiske tips - og vi presenterer to klauvskjærere!

Aktuelt om klauvskjæring av Åse M. Sogstad

Vi ønsker å takke Ole Loe (og kona!) fra Averøy, som har hatt kasserervervet i Norsk klauvskjærerlag siden den spede begynnelsen i 2001. Han har gjort en flott jobb med regnskapet. Nye styremedlemmer i NoKL er Arve Sverkmo og Asgeir Tunheim. Se egne presentasjoner av dem på side 3.

NoKL har fått noen henvendelser fra erfarne klauvskjærere som kan tenke seg å kjøre noen dager sammen med andre erfarne klauvskjærere i inn- eller utland, for å utveksle erfaringer og få nye impulser. Dette er en flott form for videreutvikling innen faget. NoKL har ingen offisiell ordning for dette, men de som kunne tenke seg noe slikt oppfordres til å delta på nasjonale og internasjonale samlinger for å få kontakter. Eventuelt finnes kontaktinformasjon for klauvskjærere i Norge under meny-punktet klauv på www.storfehelset.no

De svenske og danske klauvskjærerlagene kan kontaktes via internettsidene sine, som er: www.svenskaklovvarvsforeningen.se og www.kloven.dk

- Vi ønsker forslag til stoff og bidrag til Vinkelsliper'n, for eksempel historier fra praksis.
- Vedlagt følger giro for innbetaling av medlemskontingent for 2010. Vi beklager at giroen ble glemt i forrige utsendelse. Vi ønsker nye medlemmer velkomne til Norsk Klauvskjærerlag!

Fotråte hos småfe

På side 2 i denne utgaven av Vinkelsliper'n kan du lese om prosjektet som skal forske på den smittsomme klauv-lidelsen fotråte. Den delen av prosjektet som jobber med småfe har opprettet en egen nettside med oppdatert informasjon om sjukdommen og forskningsarbeid. Du kan lese mer på: www.fotrate.no

Hva har skjedd?

Den 5. og 6. november ble det holdt seminar om klauv på Tomb landbruksskole. Seminaret var et samarbeid mellom Helsetjenesten for storfe og Tomb Kunnskapssenter. Omlag 50 deltok. Deltakerne var klauvskjærere, gardbrukere, husdyrfagstudenter, veterinærer, rådgivere og avløsere. De bidro alle til en god diskusjon om utfordringene vi har når det gjelder fjøsutforming, smittebeskyttelse og avl. Det er enighet om at gummigolv i gangarealet er framtida. Det gjelder bare å finne det mest optimale golvet med hensyn til reinhet og mekanisk belastning på klauva. Oppsummering og konklusjoner fra seminaret finnes på:

<http://storfehelset.no/5010.cms>

Sertifiseringskurs i februar på Mære ble avlyst på grunn av for få deltakere.

Presentasjon av Maren Knappe- Poindecker

Jeg er vokst opp på gård med sau og hest i Nordre Land, og ble uteksaminert fra veterinærhøgskolen i Hannover, Tyskland i april 2009.

På slutten av studiene og etter at jeg var ferdig, jobba jeg i blanda praksis i Valdres med hovedvekt på produksjonsdyr. Også hadde jeg sommervikariat på en hesteklinikk i Danmark før jeg 1. februar i år begynte på NVH som stipendiat på prosjektet "smittsomme klauvsjukdommer på storfe".

Jeg synes prosjektet virker spennende, og ser frem til å jobbe med det.

Fotråte hos sau og nærstående smittsomme klauvsjukdommer hos storfe i Norge, av Terje Fjeldaas

I 2008 ble fotråte hos sau påvist i Norge for første gang siden 1948. Sjukdommen forårsaker smerte og halthet og er meldepliktig i Norge. I Norge er det vanlig at storfe og sau beiter sammen, og interdigital dermatitt er påvist i flere storfebesetninger som har beitet sammen med saueflokker. Tre stipendiater skal nå forske på fotråte i et nytt forskningsprosjekt på klauv.

Denne smittsomme klauvsjukdommen begynner som en hudbetennelse i klauvspalten, og kan medføre underminering av hornet i klauvkapselen. Bakterien *Dichelobacter nodosus* er den viktigste årsaken, men den opptrer i samspill med en annen bakterie, *Fusobacterium necrophorum*. De samme bakteriene er også sammen med *Treponema* spp viktige årsaker til smittsomme klauvsjukdommer hos storfe. Samspillet mellom *Treponema* spp og *D. nodosus* er vesentlig for sjukdomsutviklingen ved hudbetennelsen digital dermatitt, og andre smittsomme klauvsjukdommer hos storfe disponerer for den lidelsen. *D. nodosus*-stammer av samme type har blitt påvist i klauver fra samarbeidende sau og storfe, og tyder på at smitteoverføring mellom de to dyreartene kan ha skjedd.

De mest sentrale forskningsoppgavene er å skaffe kunnskap om symptomer, bakterienes egenskaper og disponerende faktorer. Det er nødvendig for iverksetting av forebyggende tiltak og håndtering og forvaltning av besetningene. Tre stipendiater vil samarbeide nært. **Maren Knappe-Poindecker** skal studere smittsomme klauvsjukdommer hos storfe, sammenhengen mellom symptomer og bakteriologiske funn, bakterienes samspill og mulig smitteoverføring mellom sau og storfe. Den andre stipendiaten skal studere fotråte hos sau med vekt på forekomst, diagnostikk på flokknivå og risikofaktorer i Norge. Den tredje stipendiaten skal arbeide med isolasjon og identifisering av *D. nodosus*, og skal i tillegg lage et verktøy for studie av smitteoverføring mellom storfe og sau og motsatt. Laboratoriediagnostikk med hensyn på *Treponema* spp. vil bli utført ved Veterinærinstituttet i Danmark

Prosjektet er et samarbeid mellom Norges veterinærhøgskole, Veterinærinstituttet, Animalia (Helsetjenesten for sau/Friske føtter), TINE (Helsetjenesten for storfe), DeLaval, Universitetet for miljø- og biovitenskap og veterinærmiljøer i andre land. Terje Fjeldaas er leder for prosjektet som omfatter 9 delprosjekter. Ett av dem går ut på å undersøke 15 melkekubesetninger med totalt ca 450 kyr med hensyn til smittsomme klauvsjukdommer våren 2011. Besetningene vil kunne være spredd over hele landet. Fem av besetningene skal ha hatt store problemer med hudbetennelse/hornforråtnelse i løpet av 2010. I 5 andre skal det i tillegg være en saueflokk med alvorlig fotråte som samarbeider med storfebesetningen. Dessuten skal 5 kontrollbesetninger med god klauvhelse og ingen problemer med smittsomme klauvsjukdommer være med. De siste kan gjerne ligge i samme geografiske område som en problembesetning.

Besetningene vil delvis bli valgt ut på bakgrunn av Helsekortregistreringer, men **vi vil helst ha med "verstingene" og tar gjerne i mot tips om problembesetninger fra dere klauvskjærere.**

Stipendiat Maren Knappe-Poindecker skal besøke alle de 15 besetningen våren 2011. Hun skal foruten å registrere miljø- og stellfaktorer utføre locomotion scoring og registrere klauvhelse i Helsekort klauv. I alle besetningene skal hun dessuten ta prøver av ti dyr med symptomer på smittsomme klauvsjukdommer som skal undersøkes med hensyn til bakteriene *D. nodosus*, *Treponema* spp. og *F. necrophorum*. **Hun trenger hjelp av lokale, sertifiserte klauvskjærere til beskjæringen.** Jeg håper at klauvskjærere i nærheten av besetningene har anledning til å være med på dette arbeidet, og på den måten bidra til økt kunnskap om smittsomme klauvsjukdommer i Norge.

**Vi presenterer
medlemmer i
NoKL:**

Asgeir Tunheim, Undheim i Rogaland

Asgeir Tunheim bor på Tunheim i Undheim i Rogaland. Han begynte som profesjonell klauvskjærer for 4 år siden, men hadde tidligere beskåret i egen besetning. Han skjærer ca 4-5000 dyr i året over hele Rogaland, men har hovedområde på Jæren.

Han benytter en amerikansk, hydraulisk klauvboks, Comfort Hoofcare, og er godt fornøyd med den. Inntil nylig drev han gard med mjølkekyr. Hest er den store hobbyen.

Arve Sverkmo, Namdalseid i Nord-Trøndelag

Arve Sverkmo bor i Namdalseid og begynte som profesjonell klauvskjærer i 1997. Han skjærer ca 2500 kyr i året. I tillegg driver han gard med mjølkeproduksjon.

Han beskjærer i deler av Trøndelag. Arve benytter den nederlandske Wopa-boksen.

Wopa-boksen kan du lese mer om på nettet: <http://www.wopa.com>

Rabatt hos Nessemaskin

Avtale med Nessemaskin om 10 % rabatt gjelder fortsatt. Når vi får på plass kasserer vil Nessemaskin fortløpende få tilsendt lister over medlemmer i NoKL. Henvi ellers til storfelhelse.no og info om NoKL.

Tak over arbeidsplassen, av Jørn Andersen

Jeg hadde lenge syslet med tanken om en mindre våt arbeidsplass på regnfulle dager.

Ønsket om tak over boksen ga mange utfordringer:

- Det måtte ikke bygge for mye i høyden
- Det skulle være lett å slå opp etter transport og flytting

Den største utfordringa var armen med strømforsyninga. Jeg valgte å ta den bort, og bruker nå 2 slipere, en på hver side av boksen. Det fungerer utmerket. Platene er av aluminium. Jeg har brukt en lokal mekaniker som designer (som er betydelig bedre enn meg på sveising). Jeg kan skaffe mer detaljerte bilder hvis noen er interessert, og tar i alle fall med bilder til klauvtreffet i november.

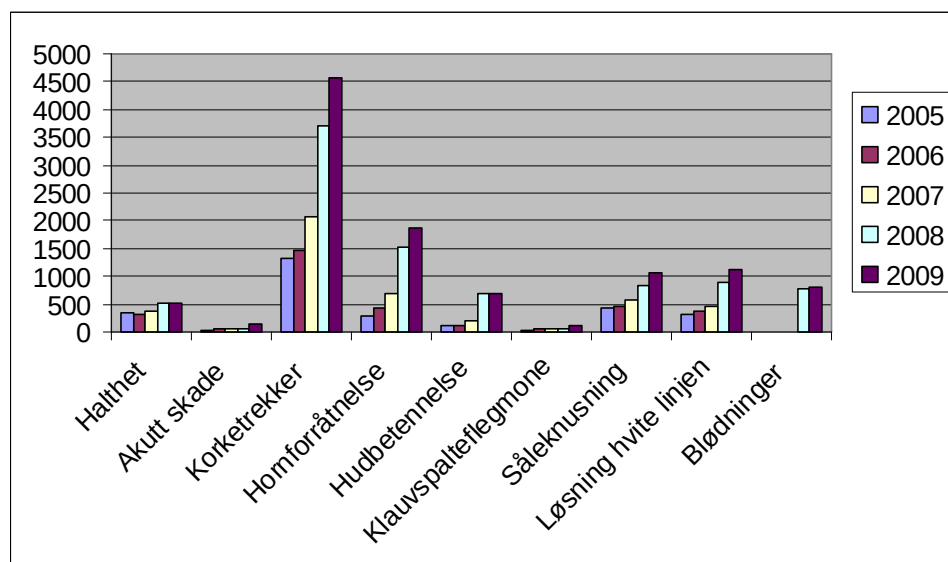
Status innrapporteringer i Helsekort klauv, av Åse M. Sogstad

Antall innrapporteringer øker jevnt og trutt. I 2009 ble det innrapportert bortimot 48 000 hendelser, mot ca 41 000 i 2008. Dette må vi si oss fornøyd med. Likevel mangler det fortsatt en del før Geno kan ta i bruk opplysningene i avlen. Det dannes nå derfor en gruppe bestående av personer fra blant andre Geno, Helsetjenesten for storfe og Kukontrollen for å vurdere ulike alternativer for elektronisk og direkte innrapportering fra klauvskjærere. Dere kan lese mer om typen touch screen som 18 klauvskjærere i Danmark har begynt å benytte på <http://storfehelse.no/6166.cms> Det kan dessuten være aktuelt å inkludere diverse tilleggsfunksjoner som utskrift fra egne besetninger, faktura og kalender i den. Det stilles krav til sertifiserte klauvskjærere om registrering av normale kyr og kyr med klauvlidelser i Helsekort klauv. En oversikt viser at tilnærmet alle sertifiserte klauvskjærere har benyttet Helsekort klauv, men at antall innrapporteringer per klauvskjærer varierer veldig. Dette har selvsagt med antall dyr som beskjæres totalt. Men det er nok like mye et resultat av i hvor stor grad Helsekort klauv benyttes, og selvsagt i hvor stor grad registreringene blir innrapportert til Kukontrollen av eier eller rådgiver.

Sammen med Vinkelsliper'n får sertifiserte klauvskjærere nå oversikt over egne innrapporteringer. Hvis det er få, må dere tenke på hvorfor dette skjer. Er det dere som ikke registrerer i Helsekort klauv eller er det registreringene som ikke blir innrapportert?

Det er veldig viktig at dere spør etter Helsekort klauv når dere er på garden. Hvis det ikke er tilgjengelig ber vi dere bestille gratis kort hos laila.fimland@tine.no eller på telefon 954 46 190, slik at dere har kort tilgjengelige i bilen. Hvis sistnevnte er grunnen, legg press på gardbruker for å få til innrapportering i noteringsliste på <http://medlem.tine.no>.

En oversikt over innrapporterte hendelser registrert på 9996 (andre klauvskjærere) er også vedlagt. Det er viktig at sertifiserte klauvskjærere benytter sitt sertifiseringsnummer når de registrerer. Hvis enkelte ser at de ikke benytter hele diagnoseskalaen, bør dere tenke på om det er diagnoser dere bør se bedre etter. Bortimot 100 veterinærer og veterinærstudenter har registrert for det meste enkeltdiagnoser. Eiere har skåret en del selv og innrapportert over 7000 hendelser.

Figur som viser utviklingen i antall innrapporterte hendelser per lidelse fra 2005 til 2009. Det er fortsatt korketrekkerklauv som dominerer.

Vi ønsker alle lesere av Vinkelsliper'n
ei riktig god påske!